



Universiteit  
Leiden  
The Netherlands

**Schaf alle kopieerheffingen af**  
Visser, D.J.G.

**Citation**

Visser, D. J. G. (2009). Schaf alle kopieerheffingen af. *Njb-Kronieken*, (36), 2350-2351.  
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/14336>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/14336>

**Note:** To cite this publication please use the final published version (if applicable).

# Schaf alle kopieerheffingen af

Dirk Visser<sup>1</sup>

Recent heeft de Commissie Gerrens, een commissie van de Tweede Kamer die zich in de toekomst van het auteursrecht heeft verdiept, onder andere de aanbeveling gedaan de zogenaamde Thuiskopie-heffing, de heffing op blanco informatie-dragers, zoals cd's en dvd's, af te schaffen.<sup>2</sup> Talloze uitvoeringsproblemen, zowel aan de incassokant (grootschalige ontduiking, verzwegen kortingen, parallelimport) als aan de repartitiekant (opgehoopte gelden, getrapte repartitie waarbij steeds geld aan de strijkstok blijft hangen, weigering zelfs na ministerieel besluit onverdeeld geld terug te geven) en principiële bezwaren – Betekent het vrijlaten van illegaal downloaden gecombineerd met een heffing op alles niet het eind van het auteursrecht? Willen we uiteindelijk een miljoenen heffing op een universele geheugenchip<sup>3</sup> – pleiten inderdaad voor de spoedige afschaffing van de Thuiskopie-heffing.

Hoewel het verzet van de direct betrokkenen groot is, – het gaat immers om tientallen miljoenen, waar inmiddels een groot aantal organisaties en hun werknemers van leven, – lijkt men intern het hoofd wel in de schoot te hebben gelegd: de Thuiskopie-heffing zal naar alle waarschijnlijkheid geleidelijk worden afgeschaft. Zonder slag of stoot zal dit niet gaan: verschillende incasso-organisaties zullen het geld dat ze via deze heffing hebben verkregen gebruiken om te blijven lobbyen en tegen de Staat te blijven procederen om hun kip met gouden eieren zo lang mogelijk in leven te houden.<sup>4</sup>

Intussen is het tijd om de vraag te stellen of nu die andere, nog veel

anachronistischere kopieerheffing ook niet moet worden afgeschaft. Velen zullen het zich nauwelijks realiseren, maar er bestaat in Nederland ook nog steeds een *fotokopieerheffing*, het zogenaamde *reprorecht*. Fotokopiëren is als verschijnsel uiteraard 'so last century' maar die heffing bestaat nog steeds. In 2003 werd de heffing zelfs pas van kracht voor het bedrijfsleven. De heffing is per onderneming zo laag, variërend van € 17 voor ondernemingen met minder dan twintig werknemers tot € 5000 voor grote ondernemingen met meer dan 500 werknemers, dat nooit enige betalingsplichtige de moeite heeft genomen om zich er tegen te verzetten. De mogelijk te behalen financiële voordelen zouden immers nooit opwegen tegen de (juridische) kosten.

Terwijl op dit moment de vraag is of Google Books, de gezamenlijke bibliotheken of nog iemand anders alles wat er aan tekst in omloop is op internet gaat zetten, moeten bedrijven en overheidsinstellingen altijd nog een fotokopieerheffing betalen. Voor alle duidelijkheid: scannen, mailen, downloaden en printen vallen er *niet* onder: alleen het ouderwetse kopiëren valt eronder, en dan uiteraard alleen voorzover dat niet eigen stukken betreft of er anderszins toestemming voor is gegeven.

Jaarlijks haalt de Stichting Reprorecht in totaal nog wel tientallen miljoen op en verdeelt die na aftrek van kosten grotendeels onder uitgevers, die slechts de helft aan auteurs hoeven door te betalen, en deels via incasso-organisaties, die op hun beurt ook weer kosten in mindering

brenge, alvorens zij het geld onder hun aangeslotenen verdelen.<sup>5</sup>

En wat doet de Stichting Reprorecht? Die laat onderzoek doen naar de mogelijkheid of zij ook niet voor digitaal kopiëren kan gaan heffen. Ook zij realiseert zich dat fotokopieren economisch gezien inmiddels een marginaal verschijnsel is met een verwaarloosbare 'schade'. Maar in plaats van te overwegen zich zelf op te heffen, – dat blijkt toch altijd een groot probleem voor elke organisatie –, probeert zij krampachtig nieuwe toekomstige inkomsten te vinden. Heffen op digitaal kopiëren is echter geen goed idee. Het intern gebruik van tekst door ondernemingen moet, waar mogelijk, meegelicentieerd worden met de levering ervan of eventueel geregeld via CLIP, de organisatie die licenties geeft voor knipselkranten. Digitale kopieën zijn, en worden alleen maar meer, de 'druppeltjes in het elektronisch vergiet'.<sup>6</sup>

Aanbod en distributie van informatie, binnen en buiten ondernemingen, moet auteursrechtelijk gereguleerd blijven. En kopiëren uit evident illegale bron moet verboden zijn, omdat het een vorm is van opzettelijk profiteren van illegaal aanbod, die de grondslagen van een levensvatbare informatie- en entertainmentmarkt aantast.

Maar alle wettelijke, forfaitaire en willekeurige heffingen op kopiëren, zowel de Thuiskopie-heffing als het reprorecht, moeten zo snel mogelijk worden afgeschaft. Dit past ook mooi in het streven naar lastenverlichting en vermindering van administratieve rompslomp voor het bedrijfsleven. ●

## Auteur

1. Prof. mr. D.J.G. Visser is hoogleraar intellectuele eigendomsrecht in Leiden, advocaat in Amsterdam en medewerker van dit blad. Als advocaat is hij op allerlei manieren betrokken bij problemen met de Thuiskopie-regeling. Tegenstander van het reprorecht is hij op persoonlijke

titel al sinds diep in vorige eeuw. Zie bijvoorbeeld: 'Het Reprorecht is een verloren zaak', *NJB* 22 oktober 1992, p. 1207-1208.

## Noten

2. 'Auteursrechten, een rapport', Tweede Kamer

Commissie Auteursrecht, onder voorzitterschap van mw. A. Gerrens, 17 juni 2009. [www.tweedekamer.nl/images/Eindrapport%20parlementaire%20werkgroep%20auteursrechten\\_tcm118-189136.pdf](http://www.tweedekamer.nl/images/Eindrapport%20parlementaire%20werkgroep%20auteursrechten_tcm118-189136.pdf).

3. P.B. Hugenholtz, 'Memento', in: *Een eigen, oorspronkelijk karakter* (Spoor-bundel), deLex 2007, p. 395-405.

[www.ivir.nl/publicaties/hugenholtz/spoorbundel\\_memento.pdf](http://www.ivir.nl/publicaties/hugenholtz/spoorbundel_memento.pdf).

4. Zowel Norma als De Thuis kopie procederen inmiddels afzonderlijk tegen de Staat om de zogenaamde 'beveiligings-AMvBs', waarmee voorkomen wordt dat de heffing wordt verhoogd of uitgebreid naar hardware, ongeldig, onrechtmatig of in strijd met internationale

verdragen te laten verklaren en de schade die zij er door lijden op de Staat te verhalen. Zie [www.boek9.nl](http://www.boek9.nl): B9 7997, B9 7272.

5. In het Jaarverslag van het College van Toezicht Auteursrecht over 2008 valt te lezen: 'Reprorecht heeft in 2008 € 30,3 miljoen geïncasseerd. Zij heeft € 15,4 miljoen doorbetaald aan de verdeelorganisaties (€ 16,2

miljoen in 2007). Deze hebben op hun beurt € 12,7 miljoen uitgekeerd aan de relevante rechthebbenden (€ 15,1 miljoen in 2007)' (zie: [www.cvta.nl](http://www.cvta.nl)).

6. E.J. Dommering, 'Het auteursrecht spoelt weg door het elektronisch vergiet', *Computerrecht* 1994, 7.. 109-112, [www.ivir.nl/publicaties//dommering/vergiets.doc](http://www.ivir.nl/publicaties//dommering/vergiets.doc).

## CGB: zwangere student meer gelijk dan anderen

Han Warmelink<sup>1</sup>

Universiteiten putten zich uit in het vaststellen van onderwijs- en examenreglementen. De functie van dergelijke reglementen (en in wezen van elke vorm van wetgeving) is dat willekeur wordt voorkomen en dat iedere student, zonder aanzien des persoons, gelijke kansen heeft in het volgen van onderwijs en het afleggen van tentamens. Veelal zullen de reglementen erin voorzien dat in buitengewone omstandigheden, zoals ziekte of familieomstandigheden, van de regels kan worden afgeweken. En zo kan de vraag rijzen wat te doen als een studente een tweetal tentamenkansen in december en april aan zich voorbij laat gaan op grond van zwangerschap en zodoende het gewenste bachelordiploma niet op de voorziene datum weet te behalen. Is er reden van het reglement af te wijken en een extra kans toe te staan?

Misschien wel, aldus de examencommissie van de betrokken juridische faculteit (het verhaal vertelt niet om welke universiteit het gaat, maar het betreft in ieder geval niet de RUG), maar dan moet je uiteraard eenzelfde lijn volgen ten aanzien van studenten die op andere valabele gronden tentamenkansen aan zich voorbij hebben moeten laten gaan.

Ook relevant, aldus de examencommissie, is de vraag of de student meer nadeel ondervindt dan alleen het behalen van een diploma op een wat later tijdstip dan gepland. Naarmate de studievertraging groter is, is er meer reden een extra tentamenkans toe te staan. Omdat van een wezenlijke studievertraging geen sprake was en mevrouw zich niet in een uitzonderlijke situatie bevond, werd het verzoek afgewezen.

In de zaak van 29 juli (CGB 2009-71, [www.cgb.nl/oordelen](http://www.cgb.nl/oordelen)) maakt de Commissie Gelijke Behandeling korte metten met deze toch alleszins redelijke redenering. Alleen vrouwen kunnen zwanger worden, zo weet de CGB, en de universiteit zal ervoor moeten zorgdragen dat vrouwen geen nadeel van hun zwangerschap ondervinden. Zwangere studenten hebben namelijk recht op een uitzonderingspositie!! Het *gelijklijk* toepassen van regels op zwangere vrouwen is een voorbeeld van *ongelijke* behandeling (direct onderscheid op grond van geslacht) in de zin van de Algemene wet gelijke behandeling. Dat lijkt op het eerste gezicht haaks te staan op de grondgedachte van de AWGB, een wet die een uitwerking is van art. 1 Grondwet en specifiek door

de CGB moet worden uitgelegd, maar zou volgens de CGB voortvloeien uit uitspraken van het Hof van Justitie EG.

In AWGB-termen luidt het oordeel: de universiteit maakt ten onrechte *geen* onderscheid naar geslacht (zwangere vrouwen worden niet anders behandeld dan mannen), dus maakt de universiteit onderscheid naar geslacht! Voor wie dat niet kan volgen: ik zou het graag uitleggen, maar zou niet weten hoe. Je zou natuurlijk een ingewikkelde verhandeling kunnen houden over formele gelijkheid (middel) en materiële gelijkheid (doel), maar ook dan kom je er niet uit. De kern van de uitspraak is overweging 3.9: 'Vooropgesteld zij dat het verweerder vrij staat om verzoeken om tentamens te mogen afleggen buiten de reguliere mogelijkheden, restrictief te toetsen. Dat is echter anders wanneer zo'n verzoek verband houdt met zwangerschap. Het – eventuele – nadeel dat een student in zo'n geval ondervindt van de restrictieve toetsing en daaropvolgende afwijzing, is dan te beschouwen als nadeel dat rechtstreeks verband houdt met zwangerschap.'